

EDWARD ALBEE: ARTA TIMPULUI PREZENT*

Oare pe măsură ce trece timpul lumea devine un loc din ce în ce mai ciudat? Cred că așa este și, în orice caz, așa îmi apare mie. Ar trebui să clarific, însă, dacă e vorba despre o realitate absolută sau despre un efect al percepțiilor mele subiective, care-mi semnalează când licăriri de înțelepciune, când semne de decadentă. Dar probabil că atunci când răspunsurile vor începe să se contureze, nici n-o să mai știu de ce m-a preocupat această problemă.

Totuși, întrebarea stăruie în minte.

De pildă, ce ar trebui să facem pentru a combate inerția, pentru a ne urni din cerul imobil al celor doi pași înainte răspunzând celor doi pași înapoi? De fiecare dată când un totalitarism se prăbușește sub propria sa povară moartă, o democrație aflată în fașă se dovedește iluzorie. Orice act dezinteresat pare contrabalansat de tot atîta înverșunare sau lăcomie. Avem noi oare - vom avea vreodată? - un răspuns la întrebarea despre adevărata natură a omului? Este el un fericit stăpîn pe soarta sa, sau de bunăvoie - și chiar dornic de a fi - sclav?

Am inventat artele - le-am dezvoltat, dacă vreți - pentru a ne explica pe noi nouă înșine, pentru a aduce ordine și claritate și poate chiar pentru a da o orientare propriei noastre conștiințe. În fond, am descoperit că arta, pentru a-și merita numele, trebuie să fie utilă, nu numai decorativă, că ea trebuie, cu toată neputința ei - oare arta nu schimbă nimic? - să schimbe totul.

Putem să izgonim de pe planetă, printr-un decret, orice guvern, sau putem încerca să o facem; putem să ne eliberăm de orice fel de control impus din afară asupra gândirii noastre, sau putem încerca să o facem. Și totuși vom rămîne cu cea mai strivitoare cenzură din cîte există - autocenzura oamenilor care nu doresc sau sînt prea șovăielnici ca să facă înspăimîntătorii pași spre deplina conștiință de sine.

Artele sînt cu noi pentru a ne ajuta în drumul nostru, și dacă le refuzăm sprijinul și îndemnul vom rămîne cu obloane pe ochi și împiedicați în lanțuri.

Eu am cunoscut societățile totalitare, în care oameni au fost băgați la închisoare, au murit în numele artei, și trăiesc într-o societate în care autocenzura este la fel de necruțătoare ca orice cenzură impusă din afară. Paradoxul este mai groaznic decît ne putem închipui.

Teatrul, arta timpului prezent, arta care se întîmplă aici și acum (spre deosebire de film, care întotdeauna s-a întîmplat la timpul trecut - ceea ce face ca excesele sale să pară atît de inofensive), teatrul, deci, este singurul în stare să facă să se întîmple orice, să ne transforme într-o societate nemulțumită de ceea ce e sigur, de ceea ce e previzibil, de ceea ce nu ne schimbă concepțiile.

Să ne amintim de toate acestea în Ziua Mondială a Teatrului. Să ne amintim că limitele teatrului sînt numai limitele pe care noi i le impunem... Limitele pe care ni le impunem nouă înșine.

* Mesaj difuzat de Institutul Internațional de Teatru.

